

— Փոքրիկ Սաքսոնեան 17 զիմնազիւ ունի 5983 աշակերտներով 231 դասարանում տեղաւորուած, որով իւրաքանչիւր դասարանը միջին թուով 26 աշակերտ ունի: Առեական քեյսական դպրոցների թիւը 10նէ, 3892 աշակերտներով 155 դասարանի մէջ, իւրաքանչիւր դասարանն 25 հոգի: Հասարակական 28 քէալ. զիմնադիւններն 8393 աշակերտ, իսկ աղջիկներանց բարձրագոյն (միջակ) դպրոցներ 1048 աշակերտուհի ունին: Այս թուերի մէջ չեն մտնում համալսարանի ուսանողներն ու ծխական դպրոցների աշակերտները:

— Գրեզդենի ներքին բարոզչութեան (միսիոնի) ընկերութիւնը նիւթական մեծ նեղութեան մէջ էր ընկերութեան համար առանձին շինութիւն կառուցանելիս պարտքերի տակ ըկնելով: Ընկերութիւնը հազիւ կարողանում էր պահպանել իւր գոյութիւնը և մեծ երկկուղ կար: որ կաթոլիկութիւնը իւր մրցութեամբ ոչ միայն աւելի մեծ յառաջդիմութիւն պիտի անէ, այլ և ընկերութեան տունը նոցա ձեռքը պիտի անցնէ: Այս համաձայնքը տեսնելով մի քանի հարուստ և իրենց մայրենի եկեղեցուն նախանձախնդիր քաղաքացիք իրենց մէջ հանգանակութիւն են բացել և կիս միլիոն մարկ նպաստ հաւաքել ընկերութեան օգտին:

— Սաքսոնիայում «աւետարանական ընկերութեան դաշնակցութիւնը» 28 Դիւղ ունի 4188 անդամներով: Այս դաշնակցութեան նպատակն է նիւթապէս և բարոյապէս նպաստել բողոքականութեան զօրանալուն և տարածման:

ԺԱՂԿԱՔԱՂ ԸՆՏԻՐ ՄՏՔԵՐ

«ՀԱՐԱՆՅ ՂԱՐՔԻՅ»,

որ 1723 բոլիմ սպած էր ի կ. Պոլիս:

— Մի եղբայր հարց արաւ հայր Անտոնին. «Ի՞նչ կանոն պահեմ, որ հաճելի լինեմ Աստուծուն»: պատասխան տուաւ ծերը և ասաց. «Աւր որ զնաս, միշտ Աստուծուն քո աչքին առաջ ունենաս: ամեն գործածիւղ համար վկայութիւն ունենաս: Գրեցի. և մի տեղ որ կենաս, շուտով չրժուխուես կամ աւելի լաւ է՝ տեղեկդ ամենեկն չըշարժուես»:

Հարց արաւ հայր Պամբոն հայր Անտոնին. «Ի՞նչ է աւելի օգուտ, որ գործեմ»: Ծերն ասաց. «Յոյս չըդնես քո արդարութեան վրայ, անցած

բանի վրայ չափոստաս. և զգուշութիւնով պահես լեզուդ և որկորդ»:

— Մի եղբայր հարց արաւ հայր Բեռարիոնին. «Ի՞նչ անեմ, ո՞վ հայր:» Նա ասաց. «Աճուկաց, ուրեշին մի դատիր, քննիր միայն քո սննդը»:

— Հայր Բեռարիոնն վախճանուելիս իւր աշակերտներին ասաց. «Միշտ ուրախ զուարթ կացէք, անդադար աղօթեցէք, ամեն վեճակի մէջ զոհ եղէք»:

— Գրեզդր Աստուածաբանն ասաց. «Երեք բան է պահանջոււմ ամէն մկրտուած մարդուց. առաջին, ուղիղ հաւատ նրա հոգու համար, երկրորդ՝ նրա բերնից ճշմարտութիւն և երրորդ՝ սրբութիւն նրա մարմնից»:

— Հայր Եպիփանն ասաց. «Աւա կրկնի, եթէ հնար է, ամեն քրիստոնեայ կարգաւ սովորէ: Գիրքը, որի միայն տեսը ազգում է մեղ և պաշտպանում մեղքից, որչափ ևս առաւել նրա ընթերցանութիւնը, որ կեանք է տալիս մեր հոգուն և սիրել է տալիս արդարութիւնը: Մարդուս համար մեծ հաստատութիւն է անմեղութիւնը և սուրբ գրքերի ընթերցումը: Սուրբ Գրքից տգէտ լինելը կորստեան մեծ խորխորտ է և խոր խաւար: Ասածու օրէնքներ չեմանալը՝ կեանքի անկում և կորուստ է»:

— Ոչ ոք չի ստանալ Քրիստոսին, բայց եթէ ջանքով. քրտինքով, խոնարհութեամբ և միշտ աղօթելով:

— Երեք եղբայր զնացին հայր Պալմիտիի մօտ և խնդրեցին մի շահեկան բան ասել նրանց. ասաց ծերը «Ի՞նչ բան էք կամենում, որ տեսմ, հոգեւոր թէ մարմնաւոր»: Ասացին «Հոգեւոր»: Ծերունին պատասխանեց. «Գնացէք սիրեցէք վիշաք առաւել քան հանգիստը, արձամարհանքը քան փառքը, սիրեցէք տալ, քան թէ առնել»:

— Մի վաճառական ժողովեց շատ բազմապիսի ահուճք և իւր ծառաների հետ նաւ նրստեց, որ տանէ օտար երկրում ծախէ. նաւաւաքներն այս իմանալով, խորհուրդ արին իրենց մէջ, որ սպանեն վաճառականին և նրա ծառաներին և յափշտակեն ահները: Վաճառականի փոքրիկ սպասուորը՝ լսելով շաբամիւսների դադունի խորհուրդը՝ յայտնեց իւր տերը: Սա այն ժամանակ կանչեց իւր ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ հրամայեմ՝ խիղճն կը կատարէք»: Բերել տուաւ մի մեծ սփռոց, մէջը թափեց բոլոր ահները, չըթողեց իւր մօտ և ոչ մի հատ ու հրամայեց ծառաներին բոլոր նաւաստիներն աչքի առաջ թափեն ծովն, ասելով. «չնչին» խաբուսիկներով, որ պիտի պատճառ լինէին այլքան մարդու կեանքից զրկուելուն և այնքան սճրագործների հոգիներն կորստեան: Նաւաստիները մնացին տար-

ստիպած: աստուշ կարած: կորագլուխ և զղջացելն իրենց չարամտութեան վերայ:

— Ս. Գրքի ժ փայտ բազում՝ ցնծացել հուր: իսկ ուր ոչ իցէ բարկութիւն: անդ լուծալ է կուռ: Խօսքերը այսպէս է բացատրել հայերից մէկը: կրակի: բոցի պատճառը փայտի շատութիւնն է: եթէ փայտ չլինի: կրակը կը հանգչի: այսպէս են և ախտերը: ով որ ախտերի պատճառը կարէ: կը վերջանան և ախտերը: անտուգութեան մէ պատճառն էլ փայթած աւան խմելն է: քնից յափրանալն է: պարսպ մ'նալն է: դատարի խօսակցութիւնն և փոփոխ հաղ-նելն է:

— Ամէն բանի մէջ մենք պէտք է դատենք և մեղադրենք մեր անձը: այն ժամանակ հանդիստ կլինենք: այդ է ճշմարտ ճանապարհը բրիստանէի:

— Նոր կրօնաւորը նման է կաւեղէն անոթի: որ գետ կրակի մէջ չի ընկել: եթէ նրա մէջ ամէն գինի: ձէթ: իւղ և չի: կը բայցայտի և միջի եղածը կը թափուի: բայց կրակի մէջ թրծելուց յետոյ՝ կը գինիմանայ: այսպէս էլ երկատարողը տակաւ առ տակաւ պիտի իրեն պատրաստի տոկունութեան: Մարմնի և հոգու կրակի բովից անցնելն է աշխատութիւնը և ժողովարարութիւնը: չարաւորութիւնը կանանաւորում է մարդու ուտելու: խմելու գործարանները: հեռու է պահում մարմնական և հոգեկան հիւանդութիւններից: սրբում է ուղեղը փայթածութեան աղտոյի գոլորշիներից: աւելի պայծառանում է աչքերի սրտառնութիւնը: ցամաքում է խուխը: որն աւելի խմբիներից է գոյանում: այդպիսով մարմինը թթեւանալով: ոչ յոգնում է և ոչ հիւանդանում: շատ է ապրում:

— Սիրոյ նշանները որանք են: ցանկանալ խօսել իւր սիրելիի վրայ: շատ անգամ յիշել նրան: առանց ձանձրանալու ծառայել նրան: անձրդ ու կայքդ չխնայես նրան զոհել: զգուշանալ նրան վիրաւորելուց: եթէ ուրիշին նեղացրած լինի: աշխատես հաշտեցնել նրա հետ: ցաւակից լինի նրա վշտի ժամանակ: խնդալ նրա մօտենալու ժամանակ: ցաւել նրա հեռանալու վրայ: սիրել նրա սիրելիներին: ջանալ հաճոյանալ նրան: վախենալ նրան գիւր չգալուց: գրաւել ուրիշներին: որ նրան սիրեն: նրանից ստացած պարգևներն ուրիշին չտալ: նրա խրատներին հաւանել: համարձակ յուսով խնդրել նրանից: ինչի որ պէտք ունի:

— Լաւ է մի տուն սաղմոս ասել հասկանալով: քան թէ հաղար տուն առանց հասկանալու և մեղքը քննելու:

— Կրօնաւորի մեծ պարծանքը աղբատութիւնն է *:

Նիկողայոս արեղայ Տ. Աւետիքեանց

ԲԼՐՈՅԼԿԸՆ ՎԺԻՌՆԵՐ

(Fried. Wagner)

Հնրանուական և քիսոնկական բարոյականութիւն. Բրիտանոնէական բարոյականութեան գերագոյն սկզբունքն է կամբի բարութիւն: հեթանոսականները՝ կամբի կորովութիւն: Սակայն այս չի նշանակում: իբր թէ այնտեղ կորովի կամբը և այնտեղ բարի կամբը անտարբեր կամ անյայտ բան է: այլ թէ քրիստոնէական բարոյականութեան մէջ «գործելութեան» չափը երկրորդական է համարւում «բարութեան» չափի հանդէպ: և թէ հեթանոսական բարոյականութեան մէջ հակառակ չափն է տիրում:

Բայց և այնպէս որտեղ բարութիւնն ու բարւոք գործելու ձգտումը բրիտանոնէ աչքում առաջին առաքինութիւնն է միւս առաքինութիւնների մէջ և գլխաւոր պայման բարոյական հաւանութեան համար: Իսկ ընդհակառակ հեթանոսաբար մտածողը ամէնից աւելի նշանակութիւն կու տայ ուժին և կորովութեան: այն ևս հաւատարմապէս արդեօք լաւ թէ վատ նպատակների համար գործածուի: Հետեւապէս քրիստոնէաբար խորհողի առաջ—բարի բայց թոյլ կամբը թողութեան կարժանանայ: իսկ—գորեղ՝ բայց չար կամբը ոչ: մինչդեռ հեթանոսը վերջինը կը գերադատէ առաջինից աւելի:

Թէպէտ այս երկու կարգի գնահատութիւնը չեն ստեղծուել հեթանոսական և քրիստոնէական կրօններից: այլ այնչափ հին են: որչափ բարոյապէս դատելու մարդկային սովորութիւնը: սակայն մինը կարող ենք որպէս հեթանոսական ոգուց զղխած անուանել: իսկ միւսը՝ որպէս քրիստոնէական ոգու ներգործութիւն կոչել: որովհետեւ առաջինն այնտեղ է իշխում: երկրորդն այնտեղ:

* Արթ. Տ. Նիկողայոս արեղայի «Ժողկախոր» կտրծում եմք շատ հաճելի և մտաւի կլիմի մեր քաղաքների և հասարակ շրջերցողների համար: ուստի և այս միտքի սպառնալուց յետոյ: որ մի քանի համար կշարունակուի: կաշխատենք ժողկախորն անկ մշակաւոր հեղինակների և բարոյախօսների երկերից:

Խմբ.